

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF ENERGY SAVING AT THE ENTERPRISE, ITS ESSENCE AND CONCEPTUAL MODEL

B. R. Hevko, post-graduate student, Ternopil National Economic University

gevkobr@ukr.net

Research methodology. The methodological basis of the study is the dialectical method of scientific knowledge, at the same time the general scientific and special methods of investigation are used, namely: abstract and logical, deductive and systematic analysis.

Abstract and logical method allows establishing the logical relationship between the constituent elements of the essence of organizational and economic mechanism. The principles of the organizational and economic mechanism are explored by means of the synthesis, criteria for assessing its effectiveness and main stages of its implementation at the enterprise.

Possibility of its application at the enterprise has been substantiated on the basis of summarizing the scientific sources devoted to the problem of interpretation of the essence of organizational and economic mechanism of energy saving.

Results. It has been established that the organizational and economic mechanism of energy conservation at the enterprise is a combination of institutional and economic instruments that affect the economic and organizational factors for economy of electric power, especially in public places.

The combination of organically combined financial and economic instruments is aimed at promoting of energy saving processes, including state investment support of energy conservation at all levels and the system of management of processes for energy saving.

It is shown that the mechanism is based on the following principles: compliance with coherent and unified system of energy saving at the enterprise, coverage of enterprises with energy saving measures; economic stimulation and official encouragement of employees of the enterprise for increasing energy efficiency.

It has been substantiated that the criteria for assessing the effectiveness of organizational and economic measures for energy saving are increasing energy efficiency potential of the enterprise, reducing specific energy of employees' work at the enterprise in providing services, increasing the share of alternative and renewable energy sources in the energy balance of the enterprise.

Novelty. Scientific substantiation of the essence of the concept of organizational and economic mechanism of energy saving at the enterprise is proposed and its conceptual model is built.

Practical value. The obtained results of research can be used in the process of implementing organizational and economic mechanism of energy conservation at the enterprise. It has been found that the implementation of the proposed conceptual model of the organizational and economic

mechanism of energy saving will help ensure energy efficiency at the enterprise, with further integration at the regional and national levels.

Keywords: organizational and economic mechanism, essence, concept, energy saving, implementation, energy and economical, implementation, principles, criteria, management, stages, effectiveness.

Literature

1. Большой экономический словарь: 25000 терминов / под ред. А. Н. Азрилиана. – 7-е изд., доп. – М. : Институт новой экономики, 2010. – 1472 с.

Bolshoy ekonomicheskyy slovar : 25000 terminov [Great Dictionary of Economics : 25000 terms] / pod red. A. N. Azriliyana. – 7-ye izd., dop. – М. : Institut novoy ekonomiki, 2010. – 1472 p.

2. Маевский В. Логистика и финансы / В. Маевский // Финансовый директор. – 2005. – № 6. – С. 13–17.

Mayevskiy V. *Logistika i finansy* [Logistics and Finance] / V. Mayevskiy // Finansoviy direktor. – 2005. – № 6. – P. 13–17.

3. Гуменюк В. Я. Трансформування економічних механізмів управління вищою освітою : монографія / В. Я. Гуменюк, І. Я. Рошик. – Рівне : НУВГП, 2012. – 219 с.

Humeniuk V. Ya. *Transformuvannia ekonomichnykh mekhanizmiv upravlinnia vyshchoiu osvitoiu*, monohrafiia [Transformations of economic mechanisms the management of higher education] / V. Ya. Humeniuk, I. Ya. Roshchuk. – Rivne : NUVHP, 2012. – 219 p.

4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. пос. / О. В. Шкурупій, В. В. Гончаренко, І. А. Артеменко та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstva: navch. pos. [Foreign economic activity of the enterprise] / O. V. Shkurupii, V. V. Honcharenko, I. A. Artemenko ta in. – К. : Tsentri uchbovoi literatury, 2012. – 248 p.

5. Булеев И. П. Формирование организационно-экономического механизма управления предприятием по обработке цветных металлов / И. П. Булеев. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 1993. – 225 с.

Buleyev I. P. *Formirovaniye organizatsionno-ekonomicheskogo mekhanizma upravleniya predpriyatiyem po obrabotke tsvetnykh metalov* [Formation of the organizational and economic mechanism of enterprise management for processing non-ferrous metals] / I. P. Buleyev. – Donetsk : IEP NAN Ukrainy, 1993. – 225 p.

6. Неміш П. Д. Сутність, оцінка та напрями підвищення ефективності механізму енергозбереження АПК / П. Д. Неміш // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7 (45). – С. 46–53.

Nemish P. D. *Sutnist, otsinka ta napriamy pidvyshchennia efektyvnosti mekhanizmu enerhozberezhennia APK* [Essence, evaluation and directions of increase effectiveness of the mechanism energy saving of AIC] / P. D. Nemish // Innovatsiina ekonomika. – 2013. – № 7 (45). – P. 46–53.

7. Михайленко І. Д. Політика енергозбереження, потенціальні можливості енергозбереження в Україні / І. Д. Михайленко // Енергосбережение. – 2006. – № 1. – С. 3–8.

Mykhailenko I. D. *Polityka enerhozberezhennia, potentsialni mozhlyvosti enerhozberezhennia v Ukraini* [The policy of energy saving, potential energy saving possibilities in Ukraine] / I. D. Mykhailenko // Energoberezeniye. – 2006. – № 1. – P. 3–8.

8. Афонченкова Т. М. Формування економічного механізму енергозбереження сільськогосподарськими підприємствами : автореф. дис. / Т. М. Афонченкова; ПВНЗ Європ. ун-т – К., 2008. – 22 с.

Afonchenkova T. M. *Formuvannia ekonomichnoho mekhanizmu enerhozberezhennia silskohospodarskymu pidpriemstvamy : avtoref. dys.* [Formation of the economic mechanism of energy saving of agricultural enterprises] / T. M. Afonchenkova; PVNZ Yevrop. un-t – K., 2008. – 22 p.

9. Бевз В. В. Розвиток механізму енергозбереження на підприємствах харчової промисловості / В. В. Бевз // Вчені записки: зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2011. – № 13. – С. 169–173.

Bevz V. V. *Rozvytok mekhanizmu enerhozberezhennia na pidpriemstvakh kharchovoi promyslovosti* [The development of mechanism energy savings at food industry enterprises] / V. V. Bevz // Vcheni zapysky: zb. nauk. prats. – K. : KNEU, 2011. – № 13. – P. 169–173.

10. Докуніна К. І. Теоретичні аспекти формування економічного механізму енергозбереження / К. І. Докуніна // Комунальне господарство міст – 2012. – № 106. – С. 341–350.

Dokunina K. I. *Teoretychni aspekty formuvannia ekonomichnoho mekhanizmu enerhozberezhennia* [Theoretical aspects of the formation of the economic mechanism of energy saving] / K. I. Dokunina // Komunalne hospodarstvo mist. – 2012. – № 106. – P. 341–350.

11. Сердюк Т. В. Організаційно-економічний механізм енергозбереження в промисловості : моногр. / Т. В. Сердюк. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 154 с.

Serdiuk T. V. *Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm enerhozberezhennia v promyslovosti : monohr.* [Organizational and economic mechanism of energy saving in the industry] / T. V. Serdiuk. – Vinnytsia : UNIVERSUM-Vinnytsia, 2005. – 154 p.

12. Джеджула В. В. Формування організаційно-економічного механізму підвищення енергоефективності промислових підприємств / В. В. Джеджула // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 12. – Ч. 3. – С. 116–118.

Dzhedzhula V. V. *Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu pidvyshchennia enerhoefektyvnosti promyslovykh pidpriemstv* [Formation of organizational and economic mechanism improvement of energy efficiency of the industrial enterprises] / V. V. Dzhedzhula // *Ekonomichniy analiz: zb. nauk. prats.* – 2013. – Vyp. 12. – Ch. 3. – P. 116–118.

13. Чистов Ю. І. Сутність механізму енергозбереження та його багатогранна природа / Ю. І. Чистов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 5. – С. 341–344.

Chystov Yu. I. *Sutnist mekhanizmu enerhozberezhennia ta yoho bahatohranna pryroda* [The essence of energy conservation mechanism and its multifaceted nature] / Yu. I. Chystov // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky.* – 2010. – № 5. – P. 341–344.

14. Вовк Ю. Організаційно-економічний механізм управління раціональним використанням ресурсів [Електронний ресурс] / Ю. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2011. – Вип. 1 (40). – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vuyrvr.pdf>.

Vovk Yu. *Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia ratsionalnym vykorystanniam resursiv* [Organizational and economic mechanisms of rational use of resources] / Yu. Vovk // *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava.* – 2011. – Vyp. 1 (40). [Electronic resource]. – Access mode: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vuyrvr.pdf>.

15. Іпполітова І. Я. Формування організаційно-економічного механізму енергозбереження на підприємстві / І. Я. Іпполітова, К. С. Сорокотяженко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 8. – С.406–411.

Ippolitova I. Ya. *Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu enerhozberezhennia na pidpriemstvi* [Formation of organizational and economic mechanism of energy saving at the enterprise] / I. Ya. Ippolitova, K. S. Sorokotiazhenko // *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky.* – 2015. – Vypusk 8. – P. 406–411.

16. Про енергоефективність: Проект Закону України від 23.07.2009 р. № 5016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5016&skl=7

Pro enerhoefektyvnist: Proekt Zakonu Ukrainy vid 23.07.2009 r. № 5016 [On the energy efficiency: the Project of Law of Ukraine dated 23.07.2009, no. 5016] [Electronic resource]. – Access mode: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5016&skl=7

17. Про енергозбереження: Закон України від 01.07.1994 р. № 75/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 30. – Ст. 284.

Pro enerhozberezhennia: Zakon Ukrainy vid 01.07.1994 r. № 75/94-VR [On the energy saving: the Law of Ukraine dated 01.07.1994, no. 75/94-VR] // *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.* – 1994. – № 30. – St. 284.

18. Гнідий М. В. Методологія визначення теоретичного потенціалу енергозбереження на різних рівнях управління економікою / М. В. Гнідий, О. Є. Маляренко // Проблеми загальної енергетики. – 2007. – № 15. – С. 1–21.

Hnidy M. V. *Metodolohiia vyznachennia teoretychnoho potentsialu enerhozberezhennia na riznykh rivniakh upravlinnia ekonomikoju* [Methodology for defining the theoretical potential of energy savings at different levels of economic management] / M.V. Hnidy, O. Ye. Maliarenko // *Problemy zahalnoi enerhetyky.* – 2007. – № 15. – P. 1–21.

19. Гордієнко О. С. Енергозбереження транспортних підприємств / О. С. Гордієнко // Технологический аудит и резервы производства. – 2012. – № 1 (7). – Т. 5. – С. 13–14.

Hordiienko O. S. *Enerhozberezhennia transportnykh pidpriemstv* [Energy saving of transport enterprises] / O. S. Hordiienko // *Tekhnolohycheskyi audyt u rezervy proyzvodstva.* – 2012. – № 1 (7). – Т. 5. – P. 13–14.

20. Руководство по энергетической статистике / Международное энергетическое агентство [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iea.org/stats/docs/statistics_manual_russian.pdf.

Rukovodstvo po energeticheskoy statistike / Mezhdunarodnoye energeticheskoye agentstvo [Manual on Energy Statistics / International Energy Agency] [Electronic resource]. – Access mode: http://www.iea.org/stats/docs/statistics_manual_russian.pdf.

21. Захарова О. В. Экономические аспекты энергосбережения на промышленных предприятиях / О. В. Захарова // Интегрированные технологии и энергосбережение. – 2002. – № 2. – С. 40–45.

Zakharova O. V. *Ekonomicheskiye aspekty energosberezheniya na promyshlennykh predpriyatiyakh* [Economic aspects of energy saving at the industrial enterprises] / O. V. Zakharova // *Integrirovannyye tekhnologii i energosberezheniye*. – 2002. – № 2. – P. 40–45.

22. Evaluation and Monitoring for the EU Directive on Energy End-Use Efficiency and Energy Services [Electronic resource]. – Access mode: http://www.evaluate-energysavings.eu/emeees/en/publications/reports/EMEEES_Final_Report.pdf.

23. Михайлов С. А. Место стратегии энергосбережения в стратегии социально-экономического развития региона / С. А. Михайлов, В. П. Мешалки, А. А. Балябина // Менеджмент в России и за рубежом. – 2009. – № 2. – С. 22–30.

Mikhaylov S. A. *Mesto strategii energosberezheniya v strategii sotsialno-ekonomicheskogo razvitiya regiona* [Place of Energy Saving Strategy in the strategy of the social and economic development of the region] / S. A. Mikhaylov, V. P. Meshalki, A. A. Balyabina // *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*. – 2009. – № 2. – P. 22–30.

24. Гаприндашвілі Б. В. Енергозбереження як чинник підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств / Б. В. Гаприндашвілі // БізнесІнформ – 2014. – № 8. – С. 213–217.

Napryndashvili B. V. *Enerhozberezhennia yak chynnyk pidvyshchennia konkurentospromozhnosti promyslovykh pidpriemstv* [Energy conservation as a factor of improvement of industrial enterprises competitiveness] / B. V. Napryndashvili // *BiznesInform* – 2014. – № 8. – P. 213–217.

25. Про енергозбереження: модельний закон, прийнятий на дванадцятому засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД від 08.12.1998 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_a28.

Pro enerhozberezhennia: modelnyi zakon, pryiniaty na dvanadtsiatomu zasidanni Mizhparlamentskoi Asamblei derzhav-uchasnyts SND vid 08.12.1998 r. [On energy saving: the model law adopted at the twelfth session of the Inter-parliamentary Assembly of CIS member states from 08.12.1998] [Electronic resource]. – Access mode: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_a28.

26. Тимофеев В. Н. Энергоменеджмент и энергосбережение – общность и отличия / В. Н. Тимофеев, И. А. Немировский // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2007. – № 5. – С. 32–37.

Timofeyev V. N. *Energomenedzhment i energosberezheniye – obshchnost' i otlichiya* [Energy management and energy saving – commonality and differences] / V. N. Timofeyev, I. A. Nemirovskiy // *Energoberezheniye. Energetika. Energoaudit*. – 2007. – № 5. – P. 32–37.

27. Стратегія енергозбереження в Україні / За ред. В. А. Жовтянського. – К. : Академперіодика, 2006. – Т 2. – 600 с.

Stratehiia enerhozberezhennia v Ukraini [The strategy of energy efficiency in Ukraine] / Za red. V. A. Zhovtianskoho. – K. : Akadempriodyka, 2006. – T 2. – 600 s.

28. Микитенко В. В. Енергоефективність промислового виробництва: [монографія] / В. В. Микитенко. – К. : Об'єднаний інститут економіки, 2004. – 281 с.

Mukytenko V. V. *Enerhoefektyvnist promyslovoho vyrobnytstva: monohrafiia* [Energy efficiency of industrial production] / V. V. Mukytenko. – K. : Obiednanyi instytut ekonomiky, 2004. – 281 p.

29. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки: моногр. / М. П. Войнаренко, А. В. Череп, Л. Г. Олейнікова, О. Г. Череп. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 444 с.

Voinarenko M. P. *Innovatsiynyi rozvytok promyslovykh pidpriemstv: analiz ta otsinky : monohr.* [Innovative development of industrial enterprises: analysis and evaluation] / M. P. Voinarenko, A. V. Cherep, L. H. Oleinikova, O. H. Cherep. – Khmelnytskyi : KhNU, 2010. – 444 p.